

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 338/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. 9C/28/2018 a Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16Co/167/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 16Co/167/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** mu Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Krajský súd v Bratislave **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach.

Navrhuje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie 21 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 338/2025-15 zo 17. júna 2025 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 15. mája 2018 pôvodne na okresnom súde domáhal náhrady ušlého príjmu počas práceneschopnosti vzniknutej v dôsledku dopravnej nehody zavinenej poistenkyňou žalovaného. Sťažovateľ 18. marca 2019 rozšíril žalobu o náhradu príjmu za ďalšie obdobie. Dňa 20. marca 2019 bolo vykonané pojednávanie a na žiadosť žalovaného, ktorý namietal, že nemal zachovanú 5-dňovú lehotu na štúdium vyjadrenia sťažovateľa, bolo odročené. Ďalšie pojednávanie bolo vykonané 6. mája 2019.

4. Dňa 12. júla 2019 sťažovateľ rozšíril žalobu tak, že žiadal sumu zodpovedajúcu jeho minulému ušlému hrubému príjmu a aktualizoval ju s ohľadom na príjem, ktorý dosahuje od skončenia práceneschopnosti. Okresný súd vykonal 15. júla 2019 pojednávanie, ktoré bolo odročené na základe žiadosti žalovaného, aby mal možnosť reagovať na rozšírenie žaloby. Uznesením z 19. decembra 2019 okresný súd rozhodol o pripustení zmeny žaloby.

5. Dňa 4. mája 2020 sa vykonalo ďalšie pojednávanie. Okresný súd 4. júna 2020 rozhodol vo veci rozsudkom, ktorým žalobe v prevažnej miere vyhovel. Žalovaný proti rozsudku okresného súdu podal 17. júna 2020 odvolanie. Po zabezpečení vyjadrení a stanovísk strán sporu bol spis 16. decembra 2020 predložený krajskému súdu.

6. Dňa 12. januára 2022 žalovaný oznámil, že na jeho strane došlo k predaju podniku. Uznesením zo 14. februára 2025 krajský súd rozhodol, že v konaní pokračuje s právnym nástupcom žalovaného. Ten však 20. marca 2025 namietol nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Dňa 29. apríla 2025 sa na krajskom súde vykonalo verejné zasadnutie, na ktorom odvolací súd vyhlásil rozsudok, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Rovnako zamietol návrh sťažovateľa na pristúpenie ďalšieho žalovaného do konania. Tretím výrokom priznal žalovanému proti sťažovateľovi plný nárok na náhradu trov konania.

7. Podľa sťažovateľa je celková dĺžka napadnutého konania (takmer 7 rokov) neprimerane dlhá, a to v konaní, ktoré si vyžaduje osobitnú rýchlosť. Predmetom konania je náhrada straty príjmu za obdobie práceneschopnosti sťažovateľa, išlo teda o prostriedky na živobytie. Sťažovateľ sa nepričinil o prietahy v napadnutom konaní. Dvakrát síce žalobu zmenil, išlo však iba „o jednoduché zvýšenie žalovanej sumy v reakcii na vývoj jeho osobnej situácie“. Prietahy v konaní boli spôsobené predovšetkým postupom krajského súdu, ktorý o odvolaní rozhodol až po 4 rokoch a 4 mesiacoch. Po vydaní rozsudku krajského súdu bude okrem doručovania rozsudku rozhodovať ešte Mestský súd Bratislava IV ako nástupnícky súd po okresnom súde aj o trovách konania.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a krajského súdu

8. V podaní doručenom ústavnému súdu 7. júla 2025 predsedníčka mestského súdu uviedla, že napadnuté konanie trvá od 15. mája 2018 a prvostupňové rozhodnutie bolo vydané 4. júna 2020. Počas konania si sťažovateľ uplatnil viacero dispozičných úkonov, ktoré konanie síce predĺžili, avšak súd vykonával jednotlivé procesné úkony riadne a včas, konanie na súde prvého stupňa nebolo poznačené priet'ahmi. Zastáva názor, že konaním na súde prvého stupňa nedošlo k zásahu do práv sťažovateľa a ústavná sťažnosť žalobcu je v tejto časti nedôvodná. V prípade iného názoru ústavného súdu je toho názoru, že už samotné prejednanie ústavnej sťažnosti a konštatovanie jej dôvodnosti je v danom prípade postačujúce.

9. V podaní doručenom ústavnému súdu 3. júla 2025 predseda krajského súdu uviedol, že spis bol predložený krajskému súdu 16. decembra 2020. Dĺžka odvolacieho konania bola ovplyvnená dlhodobou zaťaženosťou krajského súdu, čiastočne aj pandemickou situáciou. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa nepovažuje za dôvodnú.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je rozhodovanie, či postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zodpovedajúcemu právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet

sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

14. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a po právnej stránke nie je zložitým konaním. Vec podľa názoru ústavného súdu nevykazuje ani skutkovú zložitosť.

15. Pokiaľ ide o význam sporu pre sťažovateľa v súvislosti s potrebou rýchlosti rozhodovania, možno prisvedčiť jeho tvrdeniu, že predmet konania má preňho mimoriadny význam, čo si vyžaduje zvýšenú starostlivosť súdov, preto je dĺžka tohto konania posudzovaná prísnejšie.

16. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd zistil, že sťažovateľ sám dal dôvod na oddialenie konečného rozhodnutia jeho veci. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní je zreteľne badateľná snaha súdu prvej inštancie vo veci riadne konať, vopred určené termíny pojednávania však museli byť opakovane odročené z dôvodov na strane sťažovateľa, aj napriek tomu, že o odročenie pojednávania žiadal (v dvoch prípadoch) žalovaný. Bolo to spôsobené podaním obsiahlejších písomných podaní bezprostredne pred termínom pojednávania, čo viedlo *de facto* k zmareniu prejednávania veci v určenom termíne. Rovnako návrhmi na zmenu žaloby sťažovateľ menil predmet konania, s čím sa okresný súd musel vysporiadať. Ústavný súd dopĺňa, že sťažovateľ mohol upozorniť na neprimeranú dĺžku odvolacieho konania aj sťažnosťou pre nečinnosť podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Túto sťažnosť adresovanú predsedovi súdu síce v zmysle judikatúry ESLP nemožno považovať za efektívny právny prostriedok nápravy porušenia práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak vzhľadom na uvedené okolnosti danej veci by takáto skoršia aktivita sťažovateľa v podobe podania sťažnosti predsedovi krajského súdu bola spôsobilá viesť k skoršiemu rozhodnutiu o odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Na uvedené nemohol ústavný súd neprihliadnuť pri úvahe o priznaní finančného zadosťučinenia.

17. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tretím hodnotiacim kritériom, teda postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní. Poukazuje predovšetkým na to, že celkové trvanie tohto konania, v čase podania ústavnej sťažnosti takmer 7 rokov, sa vzhľadom na povahu veci už samo osebe javí ako neprimerané. Vychádzajúc z ústavnej sťažnosti a vyjadrení súdov, ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená nečinnosťou krajského súdu.

18. Čo sa týka samotného postupu okresného súdu, už z uvedeného je zrejmé, že až do vydania rozsudku postupoval v konaní plynulo a vo veci rozhodol v primeranej lehote. V jeho postupe nezaznamenal ústavný súd žiadnu dobu nečinnosti.

19. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že krajský súd rozhodol o odvolaní žalovaného až po 4 rokoch od postúpenia spisu, čo je vzhľadom na povahu veci už samo osebe ústavnoprávne neakceptovateľné. Postup krajského súdu nemožno hodnotiť ako konanie v primeranej lehote, teda bez zbytočných prieťahov. Na druhej strane je pravdou, že ústavná sťažnosť sťažovateľa bola podaná v čase po vyhlásení rozsudku, čo bolo sťažovateľovi známe. Na tieto okolnosti ústavný súd prihliadol pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

20. V posudzovanej veci neobstojí argumentácia krajského súdu, že konanie ovplyvnila pandemická situácia. Ten po skončení pandemickej situácie mal dostatočný časový priestor na to, aby právnu vec sťažovateľa prejednal a uskutočnil ďalší procesný postup. Vo vzťahu k obrane krajského súdu spočívajúcej v argumentácii o dlhodobej zaťažnosti súdu a o množstve nerozhodnutých vecí ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, IV. ÚS 43/06, IV. ÚS 135/07).

21. Ústavný súd, najmä s prihliadnutím na zjavne neprimeranú dĺžku odvolacieho konania pred krajským súdom, dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom ústavnej intenzity, preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

22. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nie je poznačený prieťahmi, ktoré je možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť bezprostredne po vyhlásení rozsudku krajského súdu, preto ústavný súd nemohol posudzovať prípadné prieťahy v konaní v súvislosti s doručovaním rozsudku mestským súdom, prípadne pri rozhodovaní o trovách konania. Preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu). Keďže možnosť priznania finančného zadosťučinenia je viazaná na vyslovenie porušenia práva (§ 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd nevyhovel ani žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia vo vzťahu k mestskému súdu.

23. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa už bolo o odvolaní rozhodnuté (rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 22. júna 2025), ústavný súd krajskému súdu neuložil príkaz konať v napadnutom konaní (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia celkove v sume 21 000 eur (6 000 eur voči mestskému súdu a 15 000 eur voči krajskému súdu) s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania, význam veci a dlhoročnú nečinnosť krajského súdu.

25. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť krátko po vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu (hoci ešte pred jeho doručením a právoplatnosťou), pričom nepovažoval za potrebné brániť sa v tomto ohľade skôr. Sťažovateľ po dobu štyroch rokov neurgoval rozhodnutie o odvolaní, nepožadoval informácie o stave konania. Ústavnú sťažnosť

podal nasledujúci deň po vyhlásení rozsudku krajského súdu. Uvedené do značnej miery spochybňuje reálnosť ním deklarovaných negatívnych pocitov neistoty z dlhotrvajúceho rozhodovania v jeho veci. Vychádzajúc z dôvodov uvádzaných sťažovateľom, s prihliadnutím na charakter konania, jeho význam pre sťažovateľa, ako aj jeho správanie v priebehu napadnutého konania, ústavný súd priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie len vo výške 2 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). To spolu so samotným rozhodnutím, ktorým vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa v napadnutom konaní pred krajským súdom, považuje za dostatočné zavŕšenie poskytnutej ústavnoprávnej ochrany. Vo zvyšnej časti mu požadované finančné zadosťučinenie nepriznal a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 371 eur vrátane režijného paušálu v hodnote 14,84 eur/úkon. Sťažovateľovi tak prináleží náhrada trov konania 771,68 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. augusta 2025

Robert Šorl
predseda senátu